

NHỮNG THÁCH THỨC ĐỐI VỚI TRẬT TỰ QUỐC TẾ - NHÌN TỪ CHÍNH TRỊ THẾ GIỚI ĐƯƠNG ĐẠI

★ PGS, TS ĐINH XUÂN LÝ

Đại học quốc gia Hà Nội

● **Tóm tắt:** Thực tiễn chính trị thế giới đương đại cho thấy, trật tự quốc tế đang đối mặt với những thách thức to lớn. Trong bối cảnh đó, nhiều nhận định cho rằng, trật tự quốc tế đang trải qua những thay đổi ở mức độ chưa từng thấy kể từ năm 1945. Từ góc nhìn chính trị học, bài viết phân tích, luận giải những thách thức từ sự “bỏ qua” các cơ chế đa phương trong quan hệ quốc tế; từ việc dựa vào sức mạnh, bỏ qua các luật lệ quốc tế và thách thức từ sự chuyển hướng chiến lược hạt nhân, tác động đến cấu trúc và quản trị an ninh toàn cầu; đến sự phân bổ quyền lực trên toàn cầu, dẫn đến sự thay đổi “trật tự quốc tế dựa trên luật lệ”.

● **Từ khóa:** trật tự quốc tế; thế giới đương đại; quan hệ quốc tế; luật lệ quốc tế.

Challenges to international order - A perspective from contemporary world politics

● **Abstract:** The practice of contemporary world politics shows that the international order is facing enormous challenges. In this context, many assessments suggest that the international order is undergoing changes to a degree unseen since 1945. From a political science perspective, the article analyzes and explains challenges arising from the "omission" of multilateral mechanisms in international relations; from relying on power while ignoring international rules; and challenges from the shift in nuclear strategy, impacting the global security structure and governance. It also addresses the global distribution of power, leading to changes in the "rules-based international order".

● **Keywords:** international order; contemporary world; international relations; international rules.

1. Mở đầu

Thời gian gần đây, trong bối cảnh thế giới diễn ra những biến động lớn về địa - chính trị, địa - kinh tế cùng những thay đổi, điều chỉnh trong các quyết sách và quan hệ giữa các cường quốc hàng đầu thế giới, vấn đề “trật tự quốc tế dựa trên luật lệ” được các nhà nghiên cứu chính trị, các nhà lãnh đạo chính trị quốc gia và các tổ chức khu vực, quốc tế, đặc biệt quan tâm. Sự nổi lên của vấn đề này, phản ánh thực tế rằng

trật tự quốc tế được hình thành từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai đang bị thách thức không chỉ bởi những khiếm khuyết của bản thân nó, mà nghiêm trọng hơn, là những thách thức đến từ sự biến động của chính trị thế giới đương đại. Trước bối cảnh phức tạp của tình hình quốc tế và định hình một trật tự mới, những thành tựu to lớn mà Việt Nam đạt được càng khẳng định đường lối đối ngoại đúng đắn của Đảng Cộng sản Việt Nam.

2. Nội dung

Thứ nhất, thách thức từ sự “bỏ qua” các cơ chế đa phương trong quan hệ quốc tế

Theo các nhà nghiên cứu về quan hệ quốc tế, trật tự quốc tế dựa trên luật lệ được hình thành từ sau Chiến tranh thế giới thứ hai (năm 1945) với một khuôn khổ bao gồm Liên hợp quốc, các định chế kinh tế Bretton Woods và các cơ chế đa phương khác. Sự vận hành của trật tự quốc tế cơ bản dựa trên các cơ chế đa phương và luật lệ quốc tế.

Tuy nhiên, khi thế giới bước vào những thập niên đầu của thế kỷ XXI, các cơ chế đa phương quốc tế đã thể hiện sự suy giảm vai trò, vị thế khi đối mặt những thách thức về giá trị cốt lõi và mục tiêu chính trị cơ bản. Việc các tổ chức như Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO), Ngân hàng Thế giới (WB), Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF)... và các tổ chức khu vực tỏ ra mờ nhạt về vai trò trong đại dịch Covid-19 được phản ánh trong bài viết: *Có phải Covid-19 đã giết chết toàn cầu hóa?*, đăng trên Tạp chí *The Economist* (tháng 5-2020). Và câu trả lời là: “Hãy vẫy tay tạm biệt kỷ nguyên toàn cầu hóa vĩ đại nhất và bắt đầu lo lắng về những gì sẽ diễn ra trong tương lai” (*The Economist*, 2020).

Gần đây xuất hiện và ngày càng phổ biến hiện tượng hành xử “bỏ qua” các cơ chế đa phương trong quan hệ quốc tế. Mà xu hướng nổi bật là một số nước lớn dùng sức mạnh và quyền lực, “bỏ qua” các nguyên tắc ứng xử trong quan hệ quốc tế, tạo thách thức nghiêm trọng đối với cấu trúc và quản trị an ninh toàn cầu, với vai trò là “trụ cột” của trật tự quốc tế dựa trên luật lệ.

Có thể minh chứng cho nhận định trên: Khi chiến dịch quân sự của Nga tại Ukraine diễn ra (từ ngày 24/02/2022), Tổng thư ký Liên hợp quốc Antonio Guterres kêu gọi ngừng cuộc chiến; Chủ tịch Ủy ban châu Âu Ursula von der Leyen và

Chủ tịch Hội đồng châu Âu Charles Michel kêu gọi chấm dứt chiến dịch quân sự ở Ukraine (Văn Hiếu, 2022). Đại hội đồng Liên hợp quốc cũng đã thông qua hai nghị quyết yêu cầu lập tức dừng cuộc chiến^(*). Tuy hai cuộc bỏ phiếu này không có sự ràng buộc về pháp lý, nhưng nó phản ánh quan điểm của thế giới đối với cuộc xung đột Nga - Ukraine. Tuy nhiên, những cuộc bỏ phiếu của Đại hội đồng Liên hợp quốc cùng nghị quyết của các cơ quan Liên hợp quốc và phát biểu của ông Antonio Guterres, Tổng thư ký Liên hợp quốc (ngày 28/4/2022) đã thừa nhận Hội đồng Bảo an thất bại trong việc ngăn chặn và chấm dứt cuộc xung đột Nga - Ukraine.

Tiếp theo là xung đột giữa Israel và lực lượng Hamas ở Dải Gaza: Ngày 07/10/2023, Hamas và các nhóm quân khác đã vượt qua biên giới kiên cố của Dải Gaza và mở cuộc đột kích bất ngờ vào miền Nam Israel... Ngày 08/10/2023, Chính phủ Israel đã phát động chiến dịch tấn công vào Dải Gaza. Cộng đồng quốc tế đã lên án mạnh mẽ cuộc xung đột, Chính phủ Israel bị cáo buộc phạm tội diệt chủng đối với người Palestine (Hoài Linh, (2025). Nhưng cuộc xung đột ở Dải Gaza vẫn diễn ra tàn khốc và kéo dài trong hai năm, làm hàng trăm nghìn người thiệt mạng.

Và gần đây, là sự kiện Mỹ và Israel phát động cuộc tấn công Iran (ngày 28/02/2026) đã khiến hàng trăm người tử vong và tác động nặng nề đối với nền kinh tế toàn cầu.

Trước tình hình đó, có nhiều ý kiến bị quan về vai trò của Liên hợp quốc, cho rằng Liên hợp quốc không có đủ sức mạnh để giải quyết xung đột đang diễn ra trên thế giới. Trong bối cảnh đó, Liên hợp quốc lại bị tác động mạnh bởi các chính sách của Mỹ, khi nước này rút khỏi thỏa thuận khí hậu Paris và Tổ chức Y tế Thế giới - đây là hai thiết chế đa phương có vai trò vô cùng quan trọng trong việc chống lại những mối đe

dọa về biến đổi khí hậu và đại dịch gây ra. Với lý do “không tham gia vào các tổ chức theo đuổi những chính sách gây cản trở Mỹ”, nước Mỹ dưới thời Tổng thống Donald Trump đã cắt giảm phần lớn đóng góp tài chính cho Liên hợp quốc, buộc tổ chức đa phương lớn nhất thế giới này phải thu hẹp nhiều hoạt động nhân đạo trên toàn cầu (Bình Giang, 2025).

Thứ hai, thách thức từ việc dựa vào sức mạnh, bỏ qua các luật lệ trong quan hệ quốc tế

Hệ thống luật lệ và thể chế quản trị toàn cầu là cơ sở chủ yếu bảo đảm sự vận hành của trật tự quốc tế dựa trên luật lệ. Theo Henry Kissinger, trật tự thế giới gồm hai thành phần cơ bản gồm “một bộ quy tắc được chấp nhận chung, xác nhận những giới hạn của hành động được phép làm và sự cân bằng quyền lực... ngăn ngừa một thực thể chính trị này khuất phục tất cả các thực thể chính trị khác” (Henry Kissinger, 2016, tr.2).

Tuy nhiên, thời gian qua, có những nước lớn đã sử dụng sức mạnh quân sự, bỏ qua nguyên tắc nền tảng của trật tự quốc tế, thậm chí một số nhà lãnh đạo nước lớn muốn viết lại luật lệ quốc tế. Tổng thống Pháp Emmanuel Macron trong bài phát biểu tại Liên hợp quốc ngày 22/9/2025 cáo buộc một số người “muốn thay đổi luật chơi vì muốn thể hiện quyền thống trị” (Vũ Hoàng, 2025). Có ý kiến cho rằng, nếu nguyên tắc nền tảng của trật tự quốc tế không được tôn trọng, thế giới sẽ bước vào một kỷ nguyên mà sức mạnh, chứ không phải luật lệ, quyết định vận mệnh các quốc gia.

Xung đột Nga - Ukraine và xung đột giữa Israel và lực lượng Hamas ở Dải Gaza, xung đột giữa Mỹ và Israel với Iran cho thấy, toàn cầu hóa đang tiềm ẩn những nguy cơ chiến tranh vũ lực khi có những quốc gia (đặc biệt là các nước lớn) sẵn sàng sử dụng các phương tiện quân sự để đạt được các mục tiêu chính trị.

Những diễn biến phức tạp của chính trị thế giới hiện nay cho thấy, nền hòa bình thế giới trong môi trường toàn cầu hóa rất “mong manh”; việc chính trị hóa các lĩnh vực đời sống sẽ biến xung đột quân sự thành cuộc chiến toàn diện; mục tiêu chính trị của các bên trong cuộc xung đột phản ánh nhu cầu mới về trật tự địa chính trị thế giới.

Nếu các cuộc chiến được kết thúc bởi công thức “đổi đất lấy hòa bình”, thì thế giới sẽ chứng kiến một dấu ấn đặc biệt trong quan hệ quốc tế, đó là lối hành xử dựa trên sức mạnh, bỏ qua các luật lệ (Hiến chương Liên hợp quốc). Trong khi quan điểm của phần lớn thế giới là “giải quyết các tranh chấp quốc tế bằng biện pháp hòa bình trên cơ sở tôn trọng luật pháp quốc tế, Hiến chương Liên hợp quốc, nhất là nguyên tắc tôn trọng độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của các quốc gia, không can thiệp vào công việc nội bộ, không sử dụng vũ lực trong quan hệ quốc tế” (Báo Điện tử Chính phủ, 2022).

Mặt khác, sự trỗi dậy của “chủ nghĩa đơn phương” và sự đề cao “thỏa thuận song phương” đang thúc đẩy nỗ lực thoát khỏi sự lệ thuộc vào các thể chế tài chính và thương mại do phương Tây kiểm soát. Và ngày càng có nhiều nước tin rằng, cấu trúc quyền lực và luật lệ toàn cầu hiện tại đã cản trở tham vọng quốc gia của họ. Luật pháp quốc tế và các thể chế quốc tế được coi là nền tảng của trật tự quốc tế dựa trên luật lệ “đang bị thách thức nghiêm trọng bởi sự quay trở lại của chính trị cường quyền, các hành động đơn phương, áp đặt, sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực, xâm phạm độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ, can thiệp vào công việc nội bộ của các nước” (Đặng Cẩm Tú, 2021).

Thứ ba, thách thức từ sự chuyển hướng chiến lược hạt nhân

Sự chuyển hướng “đáng sợ” về chiến lược hạt nhân

Trong thông điệp khai mạc kỷ niệm Ngày Quốc tế về loại bỏ hoàn toàn vũ khí hạt nhân (ngày 26/9/2025), Tổng Thư ký Liên hợp quốc, António Guterres cảnh báo “thế giới đang bước vào một cuộc chạy đua vũ khí hạt nhân mới; trong đó nguy cơ đến từ các loại vũ khí nguy hiểm mới, sự xói mòn lòng tin đối với các chuẩn mực toàn cầu về cấm vũ khí hạt nhân và những hành vi đe dọa sử dụng vũ khí hạt nhân đang ở mức cao nhất trong nhiều thập kỷ” (Báo Quân đội nhân dân, 2025).

Có ý kiến cho rằng, nguyên nhân của sự chuyển hướng chiến lược hạt nhân hiện nay, là do một số nhà lãnh đạo chính trị tin vào “giá trị của việc cân bằng chiến lược thông qua vũ khí hạt nhân”; rằng “sức mạnh kho vũ khí hạt nhân của một quốc gia sẽ định hình cách tiếp cận tổng thể của đối thủ đối với quan hệ song phương” (Kim Phụng, 2024). Từ “niềm tin” đó dẫn đến một sự chuyển hướng chiến lược, từ “răn đe hạt nhân để tránh chiến tranh” sang “răn đe bằng sẵn sàng sử dụng vũ khí hạt nhân”. Cùng với các động thái đó, là việc các quốc gia sở hữu vũ khí hạt nhân đều đang nỗ lực hiện đại hóa kho vũ khí của mình và trang bị thêm các loại tên lửa thế hệ mới (Thanh Danh, 2025).

Sự gia tăng lời lẽ và các cuộc tập trận vũ khí hạt nhân

Các sự kiện liên quan đến vũ khí hạt nhân diễn ra trong thời gian gần đây, trái với quy định không phổ biến vũ khí hạt nhân toàn cầu, như: Hiệp ước Cấm thử Hạt nhân Toàn diện (CTBT), cấm mọi vụ thử nghiệm vũ khí hạt nhân và vụ nổ hạt nhân khác, được Đại hội đồng Liên hợp quốc thông qua tháng 9-1996; Hiệp ước Cấm vũ khí hạt nhân (TPNW), được thông qua vào ngày 07/7/2017, có hiệu lực từ ngày 22/01/2021. Hiệp ước này cấm toàn diện việc phát triển, thử nghiệm, sản xuất, chế tạo,

tàng trữ, chuyển giao, sử dụng hay đe dọa sử dụng vũ khí hạt nhân. Trên thế giới đã có nhiều nước “kết hiệp ước giới hạn kho vũ khí hạt nhân và không tùy tiện sử dụng vũ khí hạt nhân vào các nước khác. Trong 9 nước đang sở hữu vũ khí hạt nhân, 3 nước là Mỹ, Nga và Trung Quốc có những vũ khí mạnh đến mức có thể nhắm vào bất cứ mục tiêu nào trên thế giới. Cho đến nay, chiến tranh hạt nhân vẫn đang là một mối lo ngại đối với nhân loại, đặc biệt khi số lượng vũ khí hạt nhân ngày một gia tăng” (Phạm Minh Duy, 2022).

Việc nối lại các vụ thử hạt nhân tạo nguy cơ vi phạm những quy định không phổ biến vũ khí hạt nhân toàn cầu, dẫn thế giới đến tình trạng “bên miệng hố chiến tranh hạt nhân” (Minh Thu, 2025).

Từ góc nhìn chính trị quốc tế, khi đánh giá một chế độ chính trị, hoặc nhà lãnh đạo chính trị quốc gia, cần căn cứ vào “di sản chính trị” của nền chính trị và cá nhân các chính trị gia đó đối với sự phát triển đời sống con người và những đóng góp giá trị cho quốc gia và thế giới, mà không phải là căn cứ vào “sức mạnh kho vũ khí hạt nhân của quốc gia” - thứ vũ khí giết người hàng loạt, nhằm thực hiện mưu đồ chính trị ích kỷ - chính trị dân tộc chủ nghĩa, đi ngược lại các giá trị văn minh, tạo mối lo ngại đối với nhân loại. Việc đe dọa và kích hoạt sử dụng vũ khí hạt nhân là động thái chính trị thiếu trách nhiệm đối với nhân loại.

Thứ tư, Việt Nam - từ góc nhìn quan hệ quốc tế trước sự biến động trật tự thế giới

Sự biến động chính trị quốc tế đã ảnh hưởng đến bộ phận quan trọng nhất của hệ thống quốc tế (chủ thể quan hệ quốc tế và sự tương tác giữa các chủ thể), đó là cấu trúc và quản trị an ninh toàn cầu, là sự phân bố quyền lực (tương quan so sánh sức mạnh quốc gia giữa các nước trong

hệ thống), là hình thái, phương thức quan hệ phổ biến và luật lệ (sự ràng buộc). Cấu trúc thay đổi có thể dẫn đến sự thay đổi hệ thống quốc tế, từ đó làm biến đổi trật tự quốc tế. Hậu quả đó dẫn đến những động thái mới về địa chính trị thế giới.

Trước bối cảnh cạnh tranh giữa các nước lớn và xu hướng hình thành trật tự dựa trên sức mạnh, tạo sự quan ngại từ nhiều quốc gia, đã xuất hiện nhu cầu cùng với những lời kêu gọi của nhiều nước “đề cao trật tự quốc tế dựa trên luật lệ, trong đó có sự tham gia của đông đảo các quốc gia, nhất là các nước vừa và nhỏ” (Đặng Cẩm Tú, 2021).

Đối mặt với những thách thức nghiêm trọng đối với trật tự thế giới, nhiều quốc gia và tổ chức khu vực đã thực hiện những điều chỉnh mạnh mẽ trong chính sách an ninh, kinh tế và đối ngoại.

Với chính sách của Tổng thống Mỹ, coi “các liên minh lịch sử vĩ đại của Mỹ xuất phát từ Chiến tranh thế giới thứ hai tại châu Âu và châu Á, vừa là gánh nặng vừa là đòn bẩy hành động để đòi những nhượng bộ kinh tế từ Âu châu” (Cyrille Bret, 2024), quan hệ liên minh của phương Tây sẽ bị suy yếu ở các tổ chức đa phương. Trong bối cảnh đó, châu Âu buộc phải điều chỉnh mạnh mẽ sự tự chủ chiến lược của mình, để bảo đảm vị thế độc lập trong quan hệ của châu lục đối với Ukraine, với thế giới. Sự điều chỉnh từ “phụ thuộc vào Mỹ” sang tự chủ chiến lược, phản ánh sự thay đổi trong tư duy của châu Âu về mối quan hệ giữa lãnh đạo chính trị và quyền lực chính trị, phù hợp lý thuyết chính trị của Joseph S. Nye, JR: “không thể lãnh đạo nếu... không có quyền lực” (Joseph S. Nye, JR, 2015), muốn có “quyền lực chính trị” phải “tự chủ chiến lược”, phải “độc lập chiến lược”.

Ở châu Á, các quốc gia đang điều chỉnh để thích ứng chiến lược với sự thay đổi của trật tự

quốc tế đương đại. Ở phạm vi rộng hơn đã xuất hiện một hiện tượng đáng chú ý là “làn sóng cường quốc tầm trung ở phương Nam: Brazil, Ấn Độ, Indônêxi, Ả Rập Saudi, Nam Phi và Thổ Nhĩ Kỳ. Các quốc gia này không hoàn toàn liên kết với một siêu cường nhất định và do đó có thể tạo ra các động lực quyền lực mới. Sáu nước này đều là thành viên của G-20 và hoạt động tích cực cả về địa chính trị lẫn địa kinh tế” (Cliff Kupchan, 2023).

Thế giới đang chứng kiến một thực tiễn chính trị, tất cả các nước “lớn, nhỏ” đều đặc biệt quan tâm vấn đề “an ninh quốc gia”, “an ninh kinh tế”, “an ninh công nghệ”, “an ninh tư tưởng” và các thể loại an ninh khác nhằm bảo đảm cho đất nước bình yên, ổn định, không bị đe dọa và có khả năng chống lại các mối đe dọa “Không một quốc gia nào, dù hùng mạnh đến đâu, có thể hoàn toàn chắc chắn về ý đồ của các quốc gia khác, hay về những gì có thể xảy ra trong tương lai” (Ngô Di Lâm, 2025).

Trong bối cảnh vận động khó lường về địa - chính trị và trật tự quốc tế, việc Việt Nam định vị rõ sức mạnh tổng hợp quốc gia trong các mối quan hệ quốc tế là hết sức quan trọng: Việt Nam sau 40 năm đổi mới là một nước có quy mô nền kinh tế đứng thứ 32 thế giới (năm 2025); là một nước có dân số hơn 100 triệu người, Việt Nam được đánh giá là “quốc gia có giá trị địa - chiến lược cao so với các nước có sức mạnh tổng hợp quốc gia và trình độ phát triển tương tự”. “Giá trị địa - chiến lược là tầm quan trọng của vị trí địa lý, từ góc độ chính trị, quân sự, kinh tế, văn hóa của một quốc gia trong chiến lược của quốc gia đó và các quốc gia khác” (Đặng Đình Quý, 2025).

Khi trả lời câu hỏi: Tại sao phương Tây thống lĩnh thế giới, Giáo sư Ian Morris (Viện Đại học Stanford của Mỹ) cho rằng: “Phương Tây thống

lĩnh thế giới do vị trí địa lý... địa lý giải thích những khác biệt” (Ian Morris, 2019). Từ quan niệm của Ian Morris và từ lịch sử chính trị thế giới, cho thấy: “giá trị địa - chiến lược cao” là một lợi thế đặc biệt của Việt Nam trong quan hệ quốc tế. Đây là cơ sở quan trọng để “Nâng cao vai trò, vị thế của Việt Nam trong nền chính trị thế giới, kinh tế toàn cầu và văn minh nhân loại” (ĐCSVN, 2026, tr.118).

Trong bối cảnh cục diện thế giới đang chuyển biến nhanh, phức tạp chưa từng có theo hướng đa cực, đa trung tâm, đa tầng, phân mảnh và phân tuyến mạnh, để các nước lớn luôn coi trọng vị trí, vai trò của Việt Nam trong quan hệ song phương và đa phương, Đảng ta đã lãnh đạo xây dựng đất nước, nâng cao sức mạnh tổng hợp quốc gia - sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, sức mạnh về kinh tế, chính trị, quân sự và văn hóa của đất nước; sự độc lập, tự chủ về đường lối phát triển đất nước trên cơ sở lợi ích quốc gia và phù hợp với chuẩn mực quốc tế, thích ứng với xu thế thời đại.

Đặc biệt, thực hiện quan điểm đối ngoại và chính sách ngoại giao Hồ Chí Minh “chính sách hòa bình và quan hệ tốt... tôn trọng toàn vẹn lãnh thổ và chủ quyền của nhau, không xâm phạm, không can thiệp vào các công việc nội bộ, bình đẳng và hai bên cùng có lợi, chung sống hòa bình” (Hồ Chí Minh, 2011, tr.114); trong ứng xử với các nước lớn, cần vận dụng phương thức vừa hợp tác, vừa đấu tranh một cách linh hoạt, có đối sách phù hợp với từng nước lớn, xử lý đúng đắn quan hệ với nước lớn này trong mối quan hệ với nước lớn khác; đặc biệt chú ý mối quan hệ giữa các nước lớn để có đối sách hợp lý; chủ động, tích cực tham gia công việc chung của cộng đồng khu vực và quốc tế.

Đề tạo hình ảnh tốt đẹp cho quốc gia và phát huy vị thế quốc gia trên chính trường quốc tế,

“một nhà nước có thể sử dụng quyền lực toàn cầu bằng cách tham gia và hành động cùng với các nhà nước khác” (Joseph S. Nye, JR, 2018), Đảng Cộng sản Việt Nam đã xây dựng hình ảnh, vị thế quốc gia có tầm ảnh hưởng quốc tế lớn trên hai phương diện: Quyền lực cứng và quyền lực mềm, trong đó “quyền lực mềm mang tính chất thuyết phục và thu hút” (Joseph S. Nye, JR, 2018).

Đường lối ngoại giao đa phương với quan điểm “kiên trì đề cao chủ nghĩa đa phương để bảo đảm một cấu trúc an ninh toàn cầu dựa trên các nguyên tắc cơ bản của Hiến chương Liên hợp quốc, đặc biệt là nguyên tắc tôn trọng độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và thể chế chính trị, không can thiệp vào công việc nội bộ và giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình” (Trần Thường, 2025), là thành viên tích cực, có trách nhiệm của cộng đồng quốc tế, Việt Nam tiếp tục đề cao và tôn trọng luật pháp quốc tế, tham gia thiết thực chủ nghĩa đa phương, “tuân thủ các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, Hiến chương Liên hợp quốc và các điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên” (Đặng Cẩm Tú, 2021).

3. Kết luận

Thực tiễn chính trị thế giới đương đại cho thấy, “trật tự quốc tế dựa trên luật lệ” đang đối mặt với những thách thức to lớn. Sự thay đổi của “trật tự quốc tế dựa trên luật lệ” sẽ dẫn đến những chuyển biến về cấu trúc và quản trị an ninh thế giới, sự phân bổ quyền lực trên toàn cầu. Trước những biến động của chính trị quốc tế, để tồn tại và phát triển trong không gian “trật tự quốc tế mới”, thích ứng chiến lược trên cơ sở “tự chủ chiến lược”, “độc lập chiến lược”, các nước vừa và nhỏ, trong đó có Việt Nam cần chủ động trong việc xác lập vị thế quốc gia, phát huy vai trò trong hệ thống các thể chế khu vực, quốc

tế, “đề cao, bảo vệ và phát huy vai trò của Hiến chương Liên hợp quốc và luật pháp quốc tế” (ĐCSVN, 2026, tr.120), nâng cao vai trò trong việc tham gia xây dựng luật lệ của đời sống quốc tế □

Ngày nhận bài: 14/12/2025;

Ngày bình duyệt: 05/5/2026;

Ngày quyết định đăng: 20/5/2026.

Email tác giả: dinhxuanly2012@gmail.com

(*) Đại hội đồng Liên hợp quốc đã thông qua hai nghị quyết (vào ngày 2-3-2022) với sự ủng hộ của 141 trong tổng số 193 quốc gia; và ngày 24-3-2022 yêu cầu Nga ngay lập tức dừng chiến dịch quân sự ở Ukraine (với 140 phiếu thuận, 38 phiếu trắng và 5 phiếu chống).

Báo Điện tử Chính phủ (2-3-2022). *Việt Nam kêu gọi các bên kiềm chế, chấm dứt sử dụng vũ lực tại Ukraine*. <https://baohinhphu.vn>.

Báo Quân đội nhân dân (1-10-2025). *Việt Nam kêu gọi cộng đồng quốc tế hành động để xóa bỏ hoàn toàn vũ khí hạt nhân*. <https://www.qdnd.vn>.

Bình Giang (4-8-2025). *Liên hợp quốc sẽ cắt giảm hàng ngàn việc làm vì Mỹ quay lưng*. <https://tienphong.vn>.

Cyrille Bret (2024). *Chiến thắng của Trump, tin vui (nhưng nghịch lý) cho Âu châu?* (Thực Quyền lược dịch). <https://www.sciencespo.fr>.

Cliff Kupchan (2023). *6 quốc gia sẽ quyết định tương lai của địa chính trị*. (Nguyễn Thị Kim Phụng - Biên dịch). <https://nghiencuuquocte.org>.

Đăng Đình Quý (29-04-2025). *Địa - chiến lược và giá trị địa - chiến lược của Việt Nam trong bối cảnh mới*. <https://www.tapchicongsan.org.vn>.

Đăng Cẩm Tú (29-09-2021). *Trật tự quốc tế dựa trên luật lệ” và vai trò của các nước vừa và nhỏ*. <https://tapchicongsan.org.vn>.

ĐCSVN (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV (Tập I)*. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh (2011) *Toàn tập. (Tập 10)*. Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

The Economist (14/5/2020). *Có phải Covid-19 đã giết chết toàn cầu hóa?* Biên dịch: Phan Nguyên. <http://nghiencuuquocte.org>.

Hoài Linh (07/10/2025). *Nhìn lại 2 năm xung đột tàn khốc ở Dải Gaza*. <https://vietnamnet.vn>.

Henry Kissinger (2016). *Trật tự thế giới*. Nxb thế giới.

Kim Phụng (15/5/2024). *Lý do thực sự khiến Trung Quốc quyết định mở rộng kho vũ khí hạt nhân*. <https://nghiencuuquocte.org>.

Minh Thu (31/10/2025). *Quyết định gây chấn động của ông Trump*. <https://vietnamnet.vn>.

Thanh Danh (8/11/2025). *NATO tuyên bố đủ sức răn đe hạt nhân Nga*. <https://vnexpress.net>.

Phạm Minh Duy (15/02/2022). *Vũ khí hạt nhân đáng sợ như thế nào?*. <https://www.qdnd.vn>.

Joseph S. Nye, JR (2015). *Quyền lực để lãnh đạo* (Người dịch: Lê Thị Cẩm). Nxb Khoa học xã hội.

Ngô Di Lân (16/9/2025). *Chung sống cùng bất an: Một góc nhìn mới về an ninh quốc tế*. <https://nghiencuuquocte.org>.

Ian Morris (2019). *Tại sao phương Tây vượt trội?* Nxb Thế giới.

Joseph S. Nye, JR (2018). *Tương lai của quyền lực*. Nxb Lao động.

Trần Thường (18/9/2025). *Đại tướng Phan Văn Giang: Dự kiến tổ chức triển lãm quốc phòng quốc tế năm 2026*. <https://vietnamnet.vn>.

Văn Hiếu (25/2/2022). *Nga mở chiến dịch quân sự đặc biệt ở miền Đông Ukraine*. <https://www.qdnd.vn>.

Vũ Hoàng (26/9/2025) (Theo AP, Reuters, AFP). *Hai mặt trái ngược của ông Trump tại Liên hợp quốc*. <https://vnexpress.net>.